

พรหมจรรย์ ๓๗

สุภีร์ ทุมทอง

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

วิปัสสนา

วิปัสสนา ๑ : พิจารณาขั้น ๕

วิปัสสนา ๒ : พิจารณาอายตนะ ๑๒

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิจจสมุปบาท

วิปัสสนา ๔ : พิจารณาธรรมหมวดอื่นๆ

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจนอุปบาท

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปาท

อิมสมิ สติ อิทํ โหติ,
อิมสุปปาทา อิทํ อูปปชชติ,
อิมสมิ อสติ อิทํ น โหติ,
อิมสฺส นโรธา อิทํ นโรชฌติ.

(สํ.น. ๑๖/๒๒ ทุตฺตยทสพลสุตฺต)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปาต

นาย ภิกขเว กาโย ตุมหากัม, นปี อณฺเณสํ.

ปุราณมิตํ ภิกขเว กมมํ อภิสงฺขตํ อภิสณฺเจตยิตํ
เวทนียํ ทฏฺฐพฺพํ.

(สํ.นํ. ๑๖/๓๗ นตุมหสุตฺร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปบาท

อัสสุตวา ภิกขเว ปุณฺณชฺชโน อิมสฺมึ จาตุมหาภูติกสฺมึ กายสฺมึ
นิพฺพินฺนํเตยฺยปี วิรชฺเชยฺยปี วิมฺุจฺเจยฺยปี. ตํ กิสฺส เหตุ ?

ทิสฺสตี หิ ภิกขเว อิมสฺส จาตุมหาภูติกสฺส กายสฺส
อาจโยปี อปจโยปี อาทานมฺปี นิกฺเขปนมฺปี.

ตสฺมา ตตฺราสฺสุตวา ปุณฺณชฺชโน นิพฺพินฺนํเตยฺยปี...

(สํ.นិ. ๑๖/๖๑ อัสสุตวาสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปาท

ยถา โข เอตํ ภิกขเว วุจฺจติ **จิตฺตํ อิติปิ, มโน อิติปิ,**
วิญฺญาณํ อิติปิ. ตตฺรอสฺสุตฺวา ปุณฺณชฺชโน นาลํ นิพฺพินฺนํทิตฺตํ,
นาลํ วิรชชิตฺตํ, นาลํ วิมฺฺจจิตฺตํ. ตํ กิสฺส เหตุ ?
ทีฆรตฺตํ เหตุํ ภิกขเว อสฺสุตฺวาโต ปุณฺณชฺชนสฺส อชฺโณสฺสิตํ
มมายิตํ ปรามณฺญํ “เอตํ มม, เอโสหฺมสมฺมิ, เอโส เม อตฺตา”ติ.
ตสฺมา ตตฺรอสฺสุตฺวา ปุณฺณชฺชโน นาลํ นิพฺพินฺนํทิตฺตํ,...
(สํ.นํ. ๑๖/๖๑ อัสสุตฺวาสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

..อายุสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ “ภโว ภโวติ
ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตา นฺุ โข ภนฺเต ภโว โหตี”ติ.

กามธาตุเวปกฺกณฺจ อานนฺท กมฺมํ นาภวิสฺส,

อปี นฺุ โข กามภโว ปณฺญาเยถาตี ?

โน เหนฺตํ ภนฺเต.

(อ.ติก. ๒๐/๗๗ ปฐมภวสุตฺร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

อิติ โข อานนท กมมံ เขตตံ, วิญญาณं พีชं, ตณฺหา
สีเนโห. อวิชชานีวรณานํ สตฺตานํ ตณฺหาสยฺโณชนานํ
หีนาย ธาตุยา วิญญาณं ปตฺติจฺจิต्तํ,
เอวํ आयตฺตี ปุณฺพภาวาทินิพฺพตฺติ โหติ.

(อ.ติก. ๒๐/๗๗ ปฐมภาวสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปาท

ยถจ ภิกขเว เจเตติ, ยถจ ปกปเปติ, ยถจ อนุเสติ.

อารมฺมณเมตํ โหติ วิญฺญาณสฺส จิตฺยา,

อารมฺมณเ สติ ปตฺติจฺจา วิญฺญาณสฺส โหติ.

ตสฺมึ ปตฺติจฺเจเต วิญฺญาเณ วิรฺุพฺเห นติ โหติ,

(สํ.นํ. ๑๖/๔๐ ตติยเจตนาสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปาท

นตฺติยา สติ อาคตฺติคตฺติ โหติ,
อาคตฺติคตฺติยา สติ จุตฺตูปปาโต โหติ,
จุตฺตูปปาเต สติ อายตฺตี ชาตฺติชรามรณํ
โสภกปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปปายาสา สมภวานฺติ;
เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส **สมุทโย** โหติ.
(สํ.นฺิ. ๑๖/๔๐ ตติยเจตนาสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

ยโต จ โข ภิกขเว โน เจว เจเตติ, โน จ ปกปเปติ,
โน จ อนุเสติ. อารมมณเมตํ น โหติ วิญญาณสฺส จิตฺยา,
อารมมणे อสฺติ ปตฺติจฺจา วิญญาณสฺส น โหติ,
ตทปฺปตฺติจฺเจเต วิญญาणे อวิรุฬฺหเห นติ น โหติ,
นตฺยา อสฺติ อาคตฺติคฺติ น โหติ,
(สํ.นฺ. ๑๖/๔๐ ตติยเจตนาสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปาท

อากตติคตียา อสตี จุตฺตูปปาโต น โหติ,
จุตฺตูปปาเต อสตี आयตี चातिशरामरณं
โสกปริเทวทุกขโทมนสฺสุปายาสา นีรุชฺฌนฺติ;
เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส **นิโรธ** โหติ.

(สํ.นិ. ๑๖/๔๐ ตติยเจตนาสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปบาท

คมภีโร จายํ ปฏิจฺจสมุปฺปาโท **คมภีราวภาโส** จ;
เอตสฺส อานนฺท ธมฺมสฺส อนนฺุโพธา อปฺปฏิเวธา
เอวมยํ ปชา ตนฺตาทกฺลทชาตา คุณฺคณฺุจิกชาตา
มฺุชปพฺพชฏฺฐตา อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตี
สํสารํ นาทิวตฺตตี.

(ที.ม. ๑๐/๙๕ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสุมุขบาท

‘อตุถิ อิทปฺปจฺจยา ชรามรณนฺ’ติ อิติ ปุณฺณเจน
สตา อานนฺท ‘อตุถิ’ติสฺส วจนียํ.

‘กิปฺปจฺจยา ชรามรณนฺ’ติ อิติ เจ วเทยฺย,

‘ชาตีปฺปจฺจยา ชรามรณนฺ’ติ อิจฺจสฺส วจนียํ.

(ที.ม. ๑๐/๙๖ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

ชาติปัจจุจยา ชรามรณน'ติ อิติ โข ปเนต' วุตต'; ..

ชาติ จ หิ อานนุท นาภวิสฺส สพฺเพน สพฺพ'

สพฺพธา สพฺพ' กสฺสจि กิมฺหิจิ; เสยฺยถิท' ?

เทวานํ วา เทวตฺตตาย, คนฺธพฺพานํ วา คนฺธพฺพตฺตตาย,

ยกฺขานํ วา ยกฺขตฺตตาย, ภูตानํ วา ภูตตฺตตาย,

มนุสฺसानํ วา มนุสฺสตฺตตาย, จตฺตูปฺปทานํ วา จตฺตูปฺปทตฺตตาย,

(ที.ม. ๑๐/๙๘ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปบาท

ปกฺขีนํ วา ปกฺขิตฺตตาย, สิริสฺปานํ วา สิริสฺปตฺตตาย;
เตสํ เตสญฺจ หิ อานนฺท สตฺตานํ ตถตฺตตาย ชาตี
นาภวิสฺส, สพฺพโส ชาตียา อสตี ชาตินิโรธา
อปี นฺุ โข ชรามรณํ ปญฺญาเยถา”ติ. โน เหนฺตํ ภาณเต.
ตสฺมาตีหानนฺท เอสฺว เหตฺุ เอตํ นิทานํ เอส สมฺพุทธโย
เอส ปจฺจโย ชรามรณสฺส, ยทิทํ ชาตี.
(ที.ม. ๑๐/๙๘ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปาท

อิตี โข ปเนตํ อานนท เวทนํ ปฏิจฺจ ตณฺหา,
ตณฺหํ ปฏิจฺจ ปฺริเยสนา, ปฺริเยสนํ ปฏิจฺจ ลาภ,
ลาภํ ปฏิจฺจ วินิจฺฉโย, วินิจฺฉยํ ปฏิจฺจ ฉนฺทราโค,
ฉนฺทราคํ ปฏิจฺจ อชฺโณสํ,
อชฺโณสํ ปฏิจฺจ ปฺริคฺคโห,
(ที.ม. ๑๐/๑๐๓ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปบาท

ปริคคหํ ปฏิจฺจ มจฺจริยํ,
มจฺจริยํ ปฏิจฺจ อารกฺโข.

อารกฺขาธิกรณํ ทณฺฑาทาทานสฺตถาทานกฺลหฺวิคฺคห
วิวาทตุวํตุวํเปสฺสณฺณมฺุสวาทา
อนเนเก ปาปกกา อกฺุสลา ฌมฺมา สมภวณฺตี.

(ที.ม. ๑๐/๑๐๓ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปบาท

‘**ตณฺหํ ปฏิจฺจ ปริเยสนา**’ติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ; ..
ตณฺหา จ หิ อานนฺท นามวิสฺส สพฺเพน สพฺพํ
สพฺพธา สพฺพํ กสฺสจि กิมฺหิจิ. เสยฺยถิทํ ?
กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา,
สพฺพโส ตณฺหาเย อสตี ตณฺหานิโรธา
อปี นฺุ โข ปริเยสนา ปญฺญาเยธา”ติ. โน เหนฺตํ ภนฺเต.
(ที.ม. ๑๐/๑๑๒ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปบาท

ตสฺมาตีหานนุท เอสฺว เหตุ เอตํ นิทานํ
เอส สมุทโย เอส ปจฺจโย ปรีเยสนาย, ยทิตฺตํ ตณฺหา.
อิตฺติ โข อานนุท อิมํ ทเว ชมฺมา
ทวเยน เวทนาย เอกสโมสรณา ภวนฺตี.
(ที.ม. ๑๐/๑๑๒ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

‘วิญญานาณปัจจุจยา นามรูปนุ’ติ อิติ โข ปเนตํ วุตตํ;...

วิญญานาณญจ หิ อานนุท มาตุกุกุจฉิสมี น โอกกมิสสธ,

อปี นุ โข นามรูปปี มาตุ กุกุจฉิสมี สมุจจิสสธา”ติ.

โน เहतํ ภานเต.

(ที.ม. ๑๐/๑๑๕ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

“วิญญานาณญจ หิ อานนุท มาตุกุกุจฺฉิสมิ
โอกุกมิตฺวา โวกุกมิสฺสถ,
อปี นุ โข นามรูปํ อิตถตฺตาย อภินิพฺพตฺติสฺสธา”ติ.
โน เหนฺตํ ภาณเต.

(ที.ม. ๑๐/๑๑๕ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปบาท

“วิญญานณญจ หิ อานนท ททรรสเสว สโต โวจฉิชชิสสถ
กุมารกสฺส วา กุมาริกาย วา, อปี นุ โข นามรูปํ วุฑฺฒี
วิรุฬฺหี เวปุลฺลํ อापชชิสสถา”ติ. โน เหน้ ภานเต.

ตสฺมาตีหानนท เอสเสว เหตุ เอตํ นิทานํ เอส สมุทโย
เอส ปจฺจโย นามรูปสฺส, ยทิตํ วิญญานํ.

(ที.ม. ๑๐/๑๑๕ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติจสมุปปาท

‘นามรูปปัจจุยา วิญญาณนุ’ติ อิติ โข ปเนตํ วุตตํ;...

วิญญาณนจ หิ อานนุท นามรูปเป ปตัญ्ञิ นว ลภิสสถ,
อปี นุ โข आयตี ชาติชรามรณํ ทุกขสมุททยสมภโว ปญญาเยถา”ติ.
โน เหนตํ ฆนเต. ตสฺมาตีหानนุท เอสว เหตุ เอตํ นิทานํ
เอส สมุทโย เอส ปัจจโย วิญญาณสฺส, ยทิตํ นามรูป.
(ที.ม. ๑๐/๑๑๖ มหานิทานสูตร)

วิปัสสนา ๓ : พิจารณาปฏิบัติสมุปปาท

เอตตาวตา โข อานนุท ซาเยถ วา ซีเยถ วา มีเยถ วา
จเวถ วา อุปปชเชถ วา. เอตตาวตา โข อธิวจนปโถ,
เอตตาวตา นีรุตตีปโถ, เอตตาวตา ปณฺณตตีปโถ,
เอตตาวตา ปณฺณาวจรํ เอตตาวตา วณฺณํ วตฺตตี
อิตฺถตฺตํ ปณฺณาปนาย, ยทิตฺถํ นามรूपํ,
สท วิญญาเณน อณฺณมณฺณปจฺจยตา ปวตฺตตี.
(ที.ม. ๑๐/๑๑๖ มหานิทานสูตร)

สวัสดีครับ